

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

01008, м. Київ, вул. Садова, 3-а; e-mail: derevyanko@v.rada.gov.ua

13.04.2017

№ 291-474

Кабінет Міністрів України

01008, м. Київ, вул. Грушевського, 12/2

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Щодо необхідності повернення у власність держави всіх національних газорозподільних систем та їх складових, які безоплатно надані у користування суб'єктам господарювання недержавної форми власності

До мене, як народного депутата України, надходять численні звернення від громадян щодо приведення діяльності національних газорозподільних підприємств та рішень Кабінету Міністрів України в сфері використання газорозподільних систем або їх складових у відповідність до положень Закону України «Про ринок природного газу».

Прийнятий Верховною Радою України 09 квітня 2015 року Закон України «Про ринок природного газу» став правовою основою для початку процесу реформування ринку природного газу як стратегічно важливого для України сегменту економіки. Закон фактично повністю імплементував положення директив ЄС, які регулюють відносини у газовому секторі Євросоюзу.

На підставі цього на законодавчому рівні було змінено правовий статус оператора газорозподільних систем з метою впорядкування системи контролю з боку держави чи уповноваженого нею суб'єкта управління за станом використання приватними операторами державного майна, а головне за ефективністю використання державних газових мереж.

Також прийняття цього Закону означало остаточне вирішення питання законності володіння і користування приватними товариствами з газопостачання та газифікації (так званими «облгазами») майном газорозподільних систем на праві господарського відання, а фактично безоплатно.

Так, згідно з абзацом 2 частини 1 статті 37 Закону України «Про ринок природного газу» газорозподільні системи, власником яких є держава, не можуть знаходитися в користуванні оператора газорозподільної системи на праві господарського відання, крім випадків належності такого оператора до суб'єктів господарювання державного сектору економіки. Таким чином, практика безоплатного володіння чи користування приватними товариствами з

газопостачання та газифікації («облгазами») майном державних газорозподільних систем на праві господарського відання, повинна була припинитися з 01 жовтня 2015 року.

Однак, на сьогодні положення Закону України «Про ринок природного газу» зовсім не виконуються. Газорозподільні системи надалі перебувають у безоплатному користуванні «облгазів». Вони не здійснюють ніяких виплат державі, місцевим громадам, кооперативам або іншим організаціям, які будували ці мережі за свої кошти.

У зв'язку з цим у більшості громадян України виникають цілком логічні запитання: чому держава і далі дозволяє безоплатно використовувати власні газорозподільні системи та скільки в особі її відповідних органів втрачає від власної бездіяльності.

Станом на 2017 рік об'єктами газорозподільних систем, які перебувають у власності держави, користується 41 суб'єкт господарювання, 40 з яких не належать до державного сектору економіки. Єдиним винятком є ВАТ «Кіровоградгаз», контрольний пакет акцій якого знаходиться у власності держави та перебуває в управлінні НАК «Нафтогаз України».

При цьому найбільшим власником операторів газорозподільних систем, а саме 28 «облгазів» з найбільшою кількістю абонентів, є ТОВ «Регіональна газова компанія», належна олігарху Дмитру Фірташу.

Компанія «Group DF», підконтрольна Дмитру Фірташу, контролює надзвичайно велику частку ринку розподілу газу (їй належить близько 70% газорозподільних компаній в Україні), який є природною монополією (тобто таким, створення конкуренції на якому не вважається економічно доцільним).

З 38 суб'єктами господарювання недержавного сектору економіки укладено договори щодо користування державним майном – об'єктами газорозподілу на умовах господарського відання. Натомість з ПАТ «Маріупольгаз» та ПАТ «Одесагаз» договірні відносини щодо умов користування газорозподільними системами, які перебувають у власності держави, відсутні.

Якщо застосувати за аналогією законодавство з питань платного користування державним майном, а саме Методику розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу, затверджену постановою Уряду від 04.10.1995 року № 786, мінімальна орендна ставка щодо державного майна, яке на даний час використовується операторами газорозподільних систем недержавного сектору економіки, становить 10% на рік від залишкової вартості такого майна.

Беручи до уваги, що за результатами інвентаризації об'єктів газорозподільних систем, які перебувають у державній власності, за 2015 рік залишкова вартість цього майна – понад 4,5 млрд. грн., орієнтовна сума втрат державного бюджету протягом періоду з 01.10.2015 року по 01.08.2016 року – 411 млн. 822 тис. грн., а щоденна сума втрат становить 1 млн. 233 тис. грн. Водночас розмір збитків держави постійно збільшується у рази.

Окрім того, у зв'язку з прийняттям Кабінетом Міністрів України постанови

«Про забезпечення ефективного використання газорозподільних систем або їх складових» від 21 лютого 2017 року № 95 із Переліку майна, яке використовується для забезпечення транспортування, зберігання природного газу та розподілу нафти, нафтопродуктів і яке відповідно до законодавства не підлягає приватизації та передається Національній акціонерній компанії «Нафтогаз України» у користування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 1998 року № 747, було виключено розподільні газонафтопроводи та споруди на них. Таким чином, для приватизації державних газорозподільних мереж відкрито «зелене світло».

З першого погляду, прийняття вищевказаної постанови № 95 нібито свідчить про спробу держави в особі Кабінету Міністрів України врегулювати питання використання державних газорозподільних систем. Адже у п. 4 цього акта передбачався обов'язок «облгазів» повернути газорозподільні мережі після припинення договорів щодо їх експлуатації. Однак, уже 29 березня 2017 року Кабінет Міністрів України затверджує зміни до цієї постанови, згідно з якими скасовуються положення постанови № 95 стосовно обов'язку «облгазів» забезпечити повернення газорозподільних систем після припинення договорів експлуатації. Тому, якщо такі договори раптом буде укладено і надалі, наприклад, припинено за рішенням суду, державні газопроводи залишаться безоплатно і безконтрольно на балансі приватних газорозподільних підприємств.

З іншого боку, з аналізу п. 15 Примірного договору експлуатації газорозподільних мереж або їх складових, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2017 року № 95, вбачається, що плата за надане відповідно до цього договору в експлуатацію майно, що належить державі та обліковується на балансі оператора, у розмірі 10 (десяти) відсотків його залишкової балансової вартості. Однак, встановлення плати за користування державними газорозподільними системами або їх складовими у вигляді відсотку від балансової, але не ринкової (справедливої), з урахуванням багаторічної амортизації, вартості є необґрунтованим. За приблизними підрахунками, балансова вартість таких мереж в Україні щонайменше в 10 разів нижча за справедливу.

У цьому випадку існує ще одна загроза порушення Закону України «Про ринок природного газу». Так, якщо будуть укладені платні договори про користування державними газорозподільними системами, то оплата передбачена з огляду на балансову вартість майна, на порядок занижену, сплачуватиметься опосередковано споживачами у складі тарифу на розподіл газу, тобто як абонентська плата за транспортування і розподіл газу.

У той самий час звертаю Вашу увагу на те, що за останні три роки НКРЕКП постійно збільшує тариф на розподіл природного газу, лише коли мова йде про покриття так званих «збитків від зменшення обсягу транспортування природного газу розподільними мережами». За таких обставин складається неприродна ситуація: чим менше країна споживає газу, чим він дешевший для країни, тим

більше ми за нього платимо.

Ненасиченість «облгазів» та їх власників-олігархів фінансовим монополізмом завдяки володінню правом господарського відання державними газорозподільними мережами з кожним днем зростає. Це підтверджується і тим фактом, що особами, які одночасно володіють газорозподільними компаніями, створено контрольовані ними підприємства з постачання газу для населення. Натомість згідно з частиною 2 статті 39 Закону України «Про ринок природного газу» оператор газорозподільної системи має бути юридично та організаційно незалежним від інших видів діяльності на ринку природного газу, не пов'язаних з розподілом природного газу.

Такий стан речей є вкрай незадовільним та вимагає від органів державної влади, передусім Кабінету Міністрів України, вжиття невідкладних заходів реагування. Без відповідних дій і рішень є неможливим залучення інвестицій в модернізацію державних газорозподільних систем. Нашим громадянам потрібні безпечні й сучасні газорозподільні мережі, а не ще один додатковий і фактичний «податок на трубу», який з не прогнозованими «комісійними» збиратимуть комерційні структури.

Сьогодні уже настав час нарешті подолати проблему безгосподарності та корупції у сфері безоплатного користування державними газорозподільними системами. Нагальним є питання запровадження ефективного управління таким державним майном. Жодних протиправних зволікань і бездіяльності на цьому шляху не повинно бути, оскільки юридичні основи для реформування і впорядкування специфічних вітчизняних умов відкриває Закон «Про ринок природного газу».

Враховуючи вищенаведене, керуючись ст. 15 України «Про статус народного депутата України»,

прошу:

1. Невідкладно вжити заходів щодо повернення у власність держави газорозподільних систем, власником яких є держава, або їх складових, але знаходяться у безоплатному користуванні операторів газорозподільних систем недержавної форми власності («облгазів») на праві господарського відання, зокрема:

1.1. Розірвати договори експлуатації газорозподільних систем, власником яких є держава, або їх складових на праві господарського відання, укладені з операторами газорозподільних систем, які не належать до суб'єктів господарювання державного сектору економіки.

1.2. Скасувати або внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України «Про забезпечення ефективного використання газорозподільних систем або їх складових» від 21 лютого 2017 року № 95 з метою встановлення обов'язку операторів газорозподільних систем припинити договори експлуатації газорозподільних систем або їх складових та застосування плати за користування державними газорозподільними системами або їх складовими у вигляді відсотку

від ринкової, а не залишкової балансової вартості.

1.3. Провести інвентаризацію та паспортизацію газорозподільних систем, які обліковуються на балансі операторів газорозподільних систем, які є суб'єктами господарювання недержавного сектору економіки.

1.4. Організувати і провести прозорий і відкритий конкурс із визначення операторів газорозподільних систем, власником яких є держава, або їх складових, та укласти з ними договори оренди газорозподільних систем або їх складових.

2. Забезпечити:

- суворе та неухильне дотримання і виконання вимог Закону України «Про ринок природного газу» усіма органами державної влади та суб'єктами господарювання;

- формування та функціонування прозорого національного ринку розподілу природного газу, побудованого на принципах вільної добросовісної конкуренції та орієнтованого на забезпечення високого рівня захисту прав та інтересів споживачів;

- створення і ведення єдиного реєстру газорозподільних мереж, що перебувають у державній власності.

3. Повідомити мене про результати розгляду даного депутатського запиту у встановлений законом строк.

Народний депутат України

Юрій Дерев'янку
(посвідчення № 291)